

DÖRDÜNCÜ SINIF EBELİK ÖĞRENCİLERİNİN KADIN HAKLARINI NASIL SAVUNABİLECEKLERİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

OPINIONS OF FOURTH YEAR MIDWIFERY STUDENTS ABOUT HOW CAN PROTECT WOMEN'S RIGHTS

Nazlı ÜNLÜ*

Zekiye KARAÇAM**

*Ebe, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Aydın
** Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Aydın

Yazisma Adresi:

Zekiye KARAÇAM

E posta: zkaracam@adu.edu.tr

Gönderim Tarihi : 15 Mayıs 2019

Kabul Tarihi : 16 Temmuz 2019

ÖZET

Amaç: Kadın haklarını savunma, ebeğin önemli çağdaş rollerinden birisidir ve Uluslararası Ebeler Federasyonu, bu rolü 2019 yılı teması olarak bildirmiştir. Bu bağlamda yeni mezun ebelerin bu rollerine ilişkin mevcut görüşlerinin bilinmesi önemli ve incelenmesi gereken bir konudur. Araştırmanın amacı dördüncü sınıf ebelik öğrencilerinin kadın haklarını nasıl savunabilecekleri konusundaki görüşlerini belirlemektir.

Yöntem: Araştırma niteliksel olarak Şubat 2019 tarihinde Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü son sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Araştırmaya zorunlu bir derse katılan 67 öğrenci davet edilmiş ve görüşlerini bildiren 31 öğrencinin verileri değerlendirmeye alınmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin kadın haklarını savunma konusundaki görüşleri altı tema altında toplanmıştır. Bazı öğrenciler bir tema altındaki birden fazla alt temaya ait görüş bildirdikleri için, temalarda bildiren sayılar katılımcı sayısını bildirmemektedir. Öğrencilerin kadın haklarını nasıl koruyabilecekleri konusundaki görüşleri “kadınların eğitimi ve desteklenmesi” (n=47), “topluma, erkeklere ve çocuklara yönelik uygulamalar” (n=32), “hizmet sunumu sırasındaki yapılabilecekler” (n=23), “kadının çalışma durumunun desteklenmesi” (n=16), “ebe ve hemşirelerin eğitimi” (n=6), “sivil toplum kuruluşlarında görev alma” (n=3) temaları altında toplanmıştır.

Sonuç: Bu çalışmada son sınıf ebelik öğrencilerinin kadın haklarını savunma konusunda kadının yanında eş ve çocuklara da yönelik, hizmet sunumu sırasında ve / veya sosyal yaşamlarında birçok şey yapabilecekleri görüşünde oldukları belirlenmiştir. Ebe ve öğrenci ebelerin kadın hakları konusundaki farkındalıklarının geliştirilmesi, mevcut çalışmalarının desteklenmesi ile kadın, çocuk ve toplum sağlığının gelişimine katkı sağlanabilir.

Anahtar kelimeler: kadın; sağlık; haklar; toplum; ebelik

ABSTRACT

Aim: The defence of women's rights is one of the most important contemporary roles of the midwife, and the International Federation of Midwives has declared this role as the theme of 2019. In this context, it is important to know the current views of the newly graduated midwives about these roles. The aim of the study is to determine the views of fourth grade midwifery students about how they can defend women's rights.

Method: This study was carried out in February 2019 in Aydın Adnan Menderes University, Faculty of Health Sciences, and Midwifery Department. A total of 67 students were invited to the study, and 31 students reported their views were included in the study. Data were collected by a questionnaire prepared by the researchers. The data was analysed with content analysis method.

Results: The opinions of the students participated in the research about defending the rights of women were gathered under six themes. Since some students presented views collected in more than one sub-theme under a theme, the numbers in the themes have not reported the number of participants. The students' views on how they can protect women's rights were collected under of theme composed of “women's education and support” (n = 47), “practices towards society, men and children” (n = 32), “what could be done during service delivery” (n = 23), “supporting the working status of women” (n = 16), and “training of midwives and nurses” (n = 6), “non-governmental organizations” (n = 3).

Conclusion: This study concluded that senior midwifery students think that they can do many things during their service provision and / or social lives in order to protect women's rights. Midwives and student midwives can contribute to the development of women's, children's and community health by raising awareness of women's rights and supporting their current studies.

Key words: women; health; rights; society; midwifery

GİRİŞ

Kadının toplumsal konumu, toplumsal gelişimin ve çağdaşlaşmanın temel göstergesidir. Kadın hakları, insan haklarına bağlı ve insan haklarının gelişimini takip eden, günümüzde tüm insanları ilgilendiren önemli bir konudur (Aktaş 2013; Kuyaksil 2009). Kadın haklarını savunma, ebelerin önemli çağdaş rollerinden birisidir. Ebenin bu savunuculuk rolü kadını koruma, gereksinimlerini dikkate alma, sağlığı ile ilgili karar verme sürecinde yardımcı ve destek olma gibi uygulamaları içermektedir. Ayrıca bir ebe için savunuculuk rolü, kadın yabancı bir ortamda bulunduğu, kendisi için konuşamadığında ya da hassas bir durumda olduğunda onun sesi olmayı gerektirir (American Midwifery Certification Board 2018; Karaçam ve Akyüz 2011; The International Confederation of Midwives 2013).

Kadınlar doğuştan insan haklarına sahip olmalarına rağmen, birçok toplumda mevcut olan geleneksel yapıda kadınların toplumda eşit haklara sahip olmaları, kendi başlarına kolayca başarabilecekleri bir durum olarak görünmemektedir. Bu nedenle kadının erkekle eşit konuma yükselmesini engelleyen tüm koşulların ortadan kaldırılması için, devlet otoritesinin kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık aracı olarak işlev görmesi gerekmektedir (Kaymaz 2010; Kaypak ve Kahraman 2016; Sarıkoyuncu 1999).

Bireylerin toplumda etkin bir rol alması ve uyum içinde yaşayabilmesi, haklarını bilmesi ve kullanabilmesi ile yakından ilişkilidir. Bu haklardan biri olan eğitim, diğer haklarını bilmesi ve kullanması açısından son derece önemlidir. Toplumda kadının rol ve statüsü olarak doğru yerde olması, ülkenin gelişimi açısından son derece önemlidir ve buda bilinçli ve nitelikli bir eğitim süreciyle gerçekleşebilir (Aktaş 2013; Özyaydınlık 2014). Bu bağlamda, daha çok ve doğrudan kadınlara hizmet sunan bir kadın mesleği olarak ebelik eğitimi oldukça önemlidir ve toplumda kadın haklarının korunması ve geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

Uluslararası Ebeler Federasyonu, 2019 yılı teması olarak, ebenin “kadın haklarını savunma” rolünü seçmiştir. Literatür incelendiğinde ebelerin bu rolü ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamış ve bu çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir. Bu bağlamda son sınıf öğrencilerin “kadın haklarını savunma” rollerine ilişkin mevcut görüşlerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Elde edilen bilgilerin öğrenci ebelerin mezuniyete kadar olan süreçte kadın

haklarını savunma konusundaki rol ve sorumluluklarının geliştirilmesine katkı oluşturması beklenmektedir.

Araştırmanın amacı ve araştırma soruları

Araştırmanın amacı ebelik lisans programı son sınıf öğrencilerinin kadın haklarını savunma konusundaki görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın sorusu ise “öğrencilerin bir ebe olarak kadın haklarını nasıl koruyabilecekleri konusundaki görüşleri nasıldır?” idi.

GEREÇ ve YÖNTEM

Bu araştırma niteliksel araştırma yaklaşımı ile fenomenolojik (olgu bilim) desende gerçekleştirilen bir durum çalışmasıdır. Olgu bilim, nitel araştırmanın temellerini oluşturan bakış açılarından birisidir. Bu desende farkında olduğumuz, ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir bilgiye sahip olmadığımız olgulara odaklanılmaktadır. Fenomenolojik araştırmanın sürecinde tümevarımsal bir yaklaşım izlenir ve tümüyle yabancı olmadığımız, fakat tam anlamı ile kavrayamadığımız olgular hakkında derinlemesine nitel veriler elde edilir. Fenomenolojik nitel araştırmalar, insan deneyimlerinin altında yatan gizli gerçeklerin ve nedenlerin doğal ortamlarında detaylı bir şekilde anlaşılmasına olanak sağlar (Yıldırım ve Şimşek 2016; Kurnaz ve ark. 2013).

Araştırma Şubat 2019 tarihinde Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü son sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Araştırmaya zorunlu bir derse katılan 67 öğrenci davet edilmiş ve görüşlerini bildiren 31 öğrencinin verileri değerlendirmeye alınmıştır. Çalışmada öğrencilerin “bir ebe olarak kadın haklarını nasıl koruyabilecekleri konusundaki görüşleri” yarı yapılandırılmış açık uçlu bir soru ile elde edilmiştir.

Araştırma verileri Ebelik Bölümü son sınıf öğrencilerine okutulan bir dersin içeriğine (haklar ve kadın hakları) uygun, sınıf içi çalışma olarak elde edildiğinden, kurum izni ve etik kurul oluru alınmamıştır. Ancak, öğrencilere çalışmaya ilişkin bilgi verilmiş, katılım konusunda gönüllü olma esas alınmış ve soruyu ders dışı zamanda cevaplandırmaları istenmiştir. Bu nedenle kendilerine soru dağıtılan öğrencilerin yarısından daha azı (31/67) geri dönüş yapmıştır.

Bu araştırmada örnekleme alınan öğrenciler “benzeşik (homojen) örneklem” özelliği göstermekte idiler. Ayrıca, nitel araştırmalarda örneklem hacminin, araştırma sorularına verilen yanıtların doygunluk noktasına

ulaşmasına (tekrarlama) göre belirlenebileceği ve genellikle 5–25 kişinin yeterli olduğu bildirilmektedir (Aksayan ve Emiroğlu 2002; Baltacı 2018; Güler ve ark. 2013).

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Öğrencilerin görüşlerinin çözümlemesinde, yanıtları Microsoft Word ortamında kelimesi kelimesine yazılmış ve “Times New Roman, 12 punto, çift aralık, sayfa kenar uzunlukları 2,5 cm” özelliklerinde 10 sayfalık ham veri dokümanı oluşturulmuştur. Kodlama süreci, ikinci araştırmacı tarafından yapılmıştır. Öğrencilerin kadın haklarını nasıl koruyabilecekleri konusundaki görüşleri bütün olarak iki kez tekrarlanarak okunmuş, daha sonra alt tema ve temalar oluşturulmuştur. Kodlama sonrasında öğrencilerin görüşleri altı tema altında toplanmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin kadın haklarını savunma konusundaki görüşleri altı tema altında toplanmıştır. Bazı öğrenciler bir tema altındaki birden fazla alt temaya ait görüş bildirdikleri için, temalarda bildiren sayılar katılımcı sayısını bildirmemektedir. Öğrencilerin görüşleri “kadınların eğitimi ve desteklenmesi” (n=47), “topluma, erkeklere ve çocuklara yönelik uygulamalar” (n=32), “hizmet sunumu sırasındaki yapılabilecekler” (n=23), “kadının çalışma durumunun desteklenmesi” (n=16), “ebe ve hemşirelerin eğitimi” (n=6), “sivil toplum kuruluşlarında görev alma” (n=3) temaları altında toplanmıştır (Tablo 1). Öğrencilerin bu temaların elde edildiği bazı görüşleri aşağıda verilmiştir;

Tablo 1. Öğrencilerin bir ebe olarak kadın haklarını nasıl koruyabilecekleri konusundaki görüşleri

Temalar	Başlangıç kodları	n
Kadınların eğitimi ve desteklenmesi	Kadınların durumunu sorgulamak, kadına yönelik şiddete karşı savunma, cesaretlendirme, danışmanlık (10), kadınların kendi haklarını savunma konusunda eğitim, cesaretlendirme (24), kadına kendisini değerli hissettirme / özgüvenini destekleme (5), gücün / eşitliğin farkına vardırma (8)	47
Topluma, erkeklere ve çocuklara yönelik uygulamalar	Toplumu bilinçlendirme (12), erkeklerin bilgilendirilmesi (3), erken yaşta toplumu bilinçlendirme (3), kız çocuklarının okula gönderilmesi / okumalarını desteklemek (7), kız çocuklarının değerini savunmak (2), kadın politikacıların olması (2), sosyal ortamlarda konuya ilişkin paylaşımlar yapılmalı (1), aileyi ile bir bütün olarak ele alma (1), birbirimizi korumamız (1)	32
Hizmet sunumu sırasındaki yapılabilecekler	Kadınları sorunları paylaşma konusunda cesaretlendirilme (4), sağlık hizmetlerinden yararlanmayı sağlama (4), kendi kararlarını vermesini sağlama (2), ayırım yapmadan hizmet sunma (2), şiddeti fark etme ve gereğini yapma (2), istenmeyen ve çocuk yaşta evliliklerin önlenmesi (2), kendi vücudunun farkına varmasını sağlama (1), tek başına da olsan farklı davranabilme (1), risk gruplarını belirleme ve yardım etme (1), kurumsal ve mesleki eğitimler yolu ile eğitimler (1), doğum tercihini yapmasını sağlama (1), istediği zaman ve sayıda gebeliğe ve doğuma karar verme (1), mesleğini severek icra etmek (1)	23
Ebe ve hemşirelerin eğitimi	Ebe ve hemşirelerin bilinçlendirilmesi (4), öğrencilere nasıl yapılacağı öğretilmesi (1), öğrencilere rol modeli olunması (1)	6
Kadının çalışma durumunu destekleme	Toplumsal cinsiyet / eşitlik ile ilgili proje ve eğitimlere katılma (7), kadının iş hayatına katılımın / ekonomik bağımsızlığının desteklenmesi (8), örnek rol modeli olma (1)	16
Sivil toplum kuruluşlarında görev alma	Kadın hakları koruma derneklerine üye olabiliriz (1), sosyal örgütlenmede görev almak (1), kadın ihlalinde ciddi cezaların artırılması için örgütsel mücadele (1)	3

Öğrenci Ebe 3: “Ebeler kadınlarla sürekli iç içe olduğu için verdiği eğitimlerle yaptığı konuşmalarla daha çok bilgilendirme yaparak yol gösterici olacaktır ve kadınların kendi haklarından haberdar olmasına yardımcı olacaktır. Kendi vücudunun farkına varmasına, kendi kararlarını kendinin vermesine katkıda bulunacaktır”.

Öğrenci Ebe 2: Ebeler,kontrol esnasında kadınların durumunu sorgulamak, eşinden şiddete, tacize ve tecavüze uğrayan, bunu dile getirmeye çekinen kadınları haklarını savunmaları için cesaretlendirilmelidir”.

Öğrenci Ebe 16: “Kadınların var olan haklarının ihmalî sırasında gerekli yerlere başvurabilecekleri ve hak ihlallerinde gerekli cezaların alınmasını sağlayabilecekleri anlatılmalıdır”.

Öğrenci Ebe 26: “Ebe olarak kadına verilmesi gereken haklardan birisi kendi doğumunu istediği şekilde yapma hakkıdır. İsteddiği zaman kendi iradesiyle hamile kalma hakkıdır. İster 1 ister 4 buna kadınında istediği kadardır”.

Öğrenci Ebe 10: “Kadınları öncelikli olarak, daha sonra ise tüm toplumu bilgilendirerek bir adım atmış oluruz. Daha sonra kadınlara sahip oldukları hakları anlatacak ve bunları savunmaları için cesaretlendiricez”.

Öğrenci Ebe 31: “Kadın haklarının korunması daha anne karnından başlayarak düzenli eğitimler ile anne ve babalara verilmelidir. Aile içinde daha çocuklar küçükken her iki cinsiyet içinde herkesin eşit haklara ve fırsatlara sahip olması gerektiği anlatılmalı”.

Öğrenci Ebe 17: “ebeler olarak tek bünyede toplanmalı ve bu şekilde sesimizi tek ağızdan duyurarak kadınların sesi olmalıyız. Bunu sağlayabileceğimiz derneklerimiz mevcut. Bu derneklere bir ebe olarak üye olup sorunlarımızı bu dernekler aracılığı ile yetkililere duyurabiliriz”.

Öğrenci Ebe 27: “İşverenler cinsiyete değil liyakate göre iş vermelidir. Kadınların iş hayatında yükselmeleri desteklenmelidir. Şirketlerde, derneklerde, vakıflarda, kamu kuruluşlarında ve siyasette kadınlar karar verici konuma gelmelidir”.

Öğrenci Ebe 1: “Öğretim görevlilerimesleği sevdirmeli ve öğrencinin haklarını koruması gerektiğini böylece mesleğini seven, sahip çıkan, aldığı kaliteli eğitimi uygulayan, kadınların haklarını koruyan ebeler yetişeceğine inanıyorum”.....

Öğrenci Ebe 20: Ekonomik bağımsızlık sağlanmadığı sürece kadınların haklarını savunmak biraz daha zorlaşıyor. Ekonomik bağımsızlığı sağlamak için de eğitime önem verilmeli. Biz halkın en içine kadar giren ebeler olarak kadınların haklarını öğrenmeleri için gerekli destekleri vermeliyiz. Kadın hakları koruma derneklerine üye olabiliriz. Yaşadığımız, hizmet verdiğimiz bölgedeki kadınlara ve erkeklere elimizden geldiği kadar anlatmaya, öğretmeye bir şeyleri değiştirmeye çabalamalıyız”.

Öğrenci Ebe 29: “Meslek bilincini edinmiş tüm ebeleri Türkiye'nin dört bir yanında görevlendirilmesini sağlayarak orada bulunan kadınlara ve erkeklere eğitim vermek, kişileri bilinçlendirmek. Kız çocuklarının değerini savunmak, okumalarının önemini vurgulamak ve desteklemek. Kadınları sık sık bir araya getirmek onlarla etkinlik düzenlemek ve haklarımız, güçlerimiz, değerlerimiz hakkında onlarla konuşmak, tartışmak. Kadınların meslek edinmesini, çeşitli yerlerde görev almasını desteklemek, ekonomik özgürlüğünü desteklemek.

TARTIŞMA

Bu çalışma ebelik bölümü son sınıf öğrencilerin “kadın haklarını savunma” konusundaki rollerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacı ile yapılmıştır. Çalışmada, öğrencilerin kadın haklarını nasıl koruyabilecekleri konusundaki görüşlerinin “kadınların eğitimi ve desteklenmesi, topluma, erkeklere ve çocuklara yönelik uygulamalar, hizmet sunumu sırasındaki yapılabilecekler, kadının çalışma durumunun desteklenmesi, ebe ve hemşirelerin eğitimi, sivil toplum kuruluşlarında görev alma” temaları altında toplandığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar öğrencilerin eğitim, uygulama ve toplumsal boyutları ile kadın haklarını savunma konusundaki rollerinin farkında olduklarını göstermektedir.

Bu çalışmada, öğrencilerin hizmet sunumu sırasındaki kadın haklarını koruyabilecekleri bulunmuştur. Benzer şekilde Cleeton (2006), uygulama sırasında doğum yapan kadının otonomisinin sağlanmasının öneminden ve Semahegn ve ark. (2019) da aile içi şiddet yaşayan kadının haklarının korunmasından söz etmektedirler. Ebert ve ark. (2014) ise uygulama sırasında sosyal olarak dezavantajlı kadınların ebeler tarafından bilgilendirilerek bakımlarına katılımlarının yararlı olacağını bildirmişlerdir. Kennedy ve ark.

(2018) ise her ailenin kesintisiz bir biçimde eşitlikçi, bilgilendirilmiş seçim, güvenlik ve kaliteli ebelik bakımına erişimin hakkı olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuçlar ebelerin uygulama sırasında kadın haklarını koruma konusundaki rollerini göstermesi bakımından değerlidir.

Çalışmamızda, öğrencilerin kadın haklarının savunulması konusunda kadın, erkek ve çocuklar olmak üzere tüm toplumun eğitimi, kadının çalışma ve ekonomik özgürlüğü, mesleki eğitim ve sivil toplum örgütleri ile işbirliğinden söz ettikleri görülmüştür. Bu bulgular öğrencilerin toplumsal rol ve sorumluluklarının farkında olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

KAYNAKLAR

- Aksayan S, Emiroğlu N.** Araştırmanın Tasarımı. Erefe İ, editör. Hemşirelikte Araştırma: İlke Süreç ve Yöntemleri. Nobel Tıp Kitapevleri, İstanbul, 2002, p. 65-124.
- Aktaş G.** Feminist Söylemler Bağlamında Kadın Kimliği: Erkek Egemen Bir Toplumda Kadın Olmak. Edebiyat Fakültesi Dergisi, 2013; 30(1):53-72.
- American Midwifery Certification Board.** Available from: <https://www.amcbmidwife.org/> (Erişim Tarihi: 26.01.2019).
- Baltacı A.** Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2018; 7(1): 231-74.
- Ebert L, Bellchambers H, Ferguson A, Browne J.** Socially Disadvantaged Women's Views of Barriers to Feeling Safe to Engage in Decision-Making in Maternity Care. Women Birth, 2014; 27(2): 132-7.
- Güler A, Halicioğlu MB, Taşgım S.** Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Anmat Matbaacılık San. Ltd. Şti. Ankara, 2013. p.85-97.
- International Confederation of Midwives.** Essential Competencies for Basic Midwifery Practice 2010, Revised 2013 The Essential Competencies for Basic Midwifery Practice is a Living Document. Available from: <http://www.safeabortionwomensright.org/wp-content/uploads/2016/05/ICM-Essential-Competencies-for-Basic-Midwifery-Practice-2010-revised-2013.pdf> (Erişim Tarihi: 26.01.2019).
- Karaçam Z, Akyüz EÖ.** Doğum Eyleminde Verilen Destekleyici Bakım ve Ebe / Hemşirenin Rolü. İ.Ü.F.N. Hem. Dergisi 2011; 19(1):45-53.
- Kaymaz İŞ.** Çağdaş Uygarlığın Mihenk Taşı: Türkiye'de Kadının Toplumsal Konumu. Ankara

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada son sınıf ebelik öğrencilerinin kadın haklarını savunma konusunda kadının yanında eş ve çocuklara da yönelik, hizmet sunumu sırasında ve / veya sosyal yaşamlarında birçok şey yapabilecekleri görüşünde oldukları sonucuna varılmıştır. Ebelerin ve öğrenci ebelerin bu konuya ilişkin farkındalıklarının geliştirilmesi ve kadının eğitim, çalışma ve sosyal haklarının korunması bağlamında sosyal statüsünün güçlendirilmesi, hizmet sunumu sırasında otonomisinin sağlanması ve sürdürülmesi gibi çalışmalarının desteklenmesi ile kadın, çocuk ve toplum sağlığının gelişimine katkı sağlanabilir.

Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, 2010; 46:333-366.

Kaypak Ş, Kahraman M. Türkiye'de Kadının İnsan Hakları ve Anayasal Yansıması. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2016; 13(33): 298-315

Kennedy HP, Myers-Ciecko JA, Carr KC, Breedlove G, Bailey T, Farrell MV, Lawlor M, Darragh I. United States Model Midwifery Legislation and Regulation: Development of A Consensus Document. J Midwifery Womens Health, 2018; 63(6):652-9.

Kurnaz A, Çiftçi Ü, Karapazar H. Üstün Zekâlı ve Yetenekli Öğrencilerin Değer Algılarının Betimsel Bir Analizi. Değerler Eğitimi Dergisi, 2013; 11(26):185-225.

Kuyaksal A. Türk Anayasalarında Kadın Hakları ve Gelişimi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2009; 6(11): 328-352.

Cleeton ER. Birthing Autonomy: Women's Experiences of Planning Home Births. BIRTH 2006; 33(4):339.

Sarıkoymuncu A. Türklerde Kadın Hakları Üzerine Bir Değerlendirme. Bilig, 1999; 8:113-124.

Semahegn A, Torpey K, Manu A, Assefa N, Ankomah A. Adapted Tool for The Assessment of Domestic Violence Against Women in A Low-Income Country Setting: A Reliability Analysis. Int J Womens Health, 2019; 11:65-73.

Özaydınlık K. Toplumsal Cinsiyet Temelinde Türkiye'de Kadın ve Eğitim. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 2014;33(1):93-112.

Yıldırım A, Şimşek H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. 10. Baskı: Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016. p. 322-335.